

SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMINI MOLIYALASHTIRISHNING AHAMIYATI

Termiz davlat pedagogika instituti

Tabiiy va aniq fanlar fakulteti

Texnologiya va geografiya kafedrası

o'qituvchisi Ismoilova Dilfuza Ibodullayevana,

Geografiya ta'lim yo'nalishi 1- bosqich talabasi

Panjiyev Ziyodullo Karim o'g'li

Kalit so'zlar: Sog'lik, shifokor, qishloq vrachlik punktlari, salomatlik, JSST, Sug'urta, Soliq, Yuridik va jismoniy shaxs, reproduktiv salomatlik, kasallik, epidemiya, aholi, tibbiy xizmat, tez tibbiy yordam, ekologiya.

Annotatsiya: Ushbu maqolada O'zbekistonda sog'liqni saqlash sohasidagi islohatlar qanday moliyalashtirishi hamda O'zbekiston sog'liqni saqlash sohasidagi islohotlarni so'nggi yillarda jadal sur'atlar bilan amalga oshirilgan ishlar haqida ma'lumotlar berilgan. Shuningdek ushbu islohotlarning asosiy maqsadi mamlakat aholisining salomatligini yaxshilash, sog'liqni saqlash xizmatlarini yangilash va ularning sifatini oshirishdan iboratligi ham takidlab o'tilgan.

Kalit so'zlar: sog'liqni saqlash tizimi islohoti, tibbiy ta'lim, sog'liqni saqlash infratuzilmasi, telemeditsina, profilaktika va sog'lomlashtirish, xalqaro hamkorlik

Abstract: This article provides information on how Uzbekistan's health care reforms are interpreted in the world and the rapid implementation of Uzbekistan's health care reforms in recent years. It was also noted that the main goal of these reforms is to improve the health of the country's population, update healthcare services and increase their quality.

Key words: healthcare system reform, medical education, healthcare infrastructure, telemedicine, prevention and health promotion, international cooperation

Аннотация: В данной статье представлена информация о том, как реформы здравоохранения Узбекистана интерпретируются в мире, а также о быстрой реализации реформ здравоохранения Узбекистана в последние годы. Также было отмечено, что основной целью данных реформ является улучшение здоровья населения страны, обновление медицинских услуг и повышение их качества. Ключевые слова: реформа системы здравоохранения, медицинское образование, инфраструктура здравоохранения, телемедицина, профилактика и укрепление здоровья, международное сотрудничество.

2021-2025 yillarda O'zbekiston Respublikasida sog'liqni saqlashni moliyalashtirish strategiyasi tasdiqlanadi. Bu haqda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Sog'liqni saqlashni moliyalashtirish tizimining samaradorligini oshirish va tibbiy yordam ko'rsatish sohasida bozor mexanizmlarini kengaytirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori loyihasi ham belgilandi. Ushbu loyihada tibbiy yordam ko'rsatish uchun Davlat byudjeti va boshqa manbalardan ajratiladigan mablag'larni jamlash, boshqarish va maqsadli sarflash funksiyalarini amalga oshiruvchi Davlat tibbiy sug'urta jamg'armasini tashkil etish ko'zda tutilgan. O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi tomonidan Iqtisodiy taraqqiyot va kambag'allikni qisqartirish vazirligi, Moliya vazirligi, Davlat aktivlarini boshqarish agentligi bilan birgalikda shakllantirilgan. Shu asosda quyidagi faoliyatlar shakllantirildi: 2021 yil 1 yanvardan boshlab byudjet hisobidan saqlanadigan koykalar fondi buyurtma asosida moliyalashtiriladigan tibbiyot muassasalari, 2021–2022 yillarda mas'uliyati cheklangan jamiyatlarga qayta tashkil etilgan holda, davlat ulushlari auksion savdolari orqali xususiy investorlarga tibbiy faoliyatni amalga oshirish sharti bilan sotiladigan tibbiyot muassasalari, tibbiy faoliyatni amalga oshirish yoki uni tashkil etish sohasida amaliy tajribaga ega tadbirkorlik sub'ektlariga davlat-xususiy sheriklik asosida ishonchli boshqaruvga beriladigan respublika ixtisoslashtirilgan ilmiy-amaliy tibbiyot markazlari ma'qullanadi. Davlat mulki ob'ektlarini sotishdan tushadigan mablag'lar, istisno tariqasida, qonun hujjatlariga muvofiq O'zbekiston Respublikasi Davlat aktivlarini boshqarish agentligi huzuridagi byudjetdan tashqari Davlat aktivlarini boshqarish, transformatsiya va xususiylashtirish jamg'armasiga qoldiriladigan mablag'lar, shuningdek, baholovchi tashkilot va savdo tashkilotchisi xizmatlari uchun xarajatlar chegirilgan holda, Sog'liqni saqlash vazirligining Rivojlantirish va sog'liqni saqlashni boshqarish organlari xodimlarini moddiy rag'batlantirish jamg'armasiga yo'naltiriladi va sog'liqni saqlash tizimining moddiy-texnik bazasini rivojlantirish uchun maqsadli sarflanadi. Ushbu jarayon bilan bog'liq chora-tadbirlarni o'z vaqtida va samarali amalga oshirish uchun O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi, Moliya vazirligi va Davlat aktivlarilar ma'sul ekanligi ko'rsatib o'tilgan. Ushbu qonun loyhalariga asosan bir qancha maqsad va vazifalar joriy etildigan bo'ladi. O'zbekiston Respublikasi Davlat byudjeti mablag'lari hisobiga ayrim tibbiy yordam turlarini davlat va xususiy tibbiyot tashkilotlarida olish huquqini beruvchi tibbiy yo'llanmalar joriy etiladi. O'zbekiston Respublikasi Davlat byudjeti mablag'lari hisobiga tibbiy yordam ko'rsatilishi uchun yo'llanma (order) olishning quyidagi tartibi o'rnatiladi. Bemor yashash joyi bo'yicha qishloq vrachlik punkti yoki oilaviy poliklinikaning yo'llanmasi va boshqa zarur hujjatlarni tegishli tibbiyot birlashmasining markaziy ko'p tarmoqli poliklinikasiga sog'liqni saqlash milliy integratsiyalashgan axborot tizimi (SSMIAT) orqali yuboradi. Tuman (shahar) markaziy ko'p tarmoqli poliklinikalari bemorning tibbiy hujjatlarini ko'rib chiqish va

uni, zarur hollarda, tibbiy ko'rikdan o'tkazish natijalarini, shuningdek, ular bo'yicha tuzilgan xulosani bemor murojaat qilgan kundan e'tiboran ikki ish kunidan kechiktirmay SSMIATga kiritadi. Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahar tibbiyot tashkilotlari tuman (shahar) tibbiyot tashkilotlari tomonidan yagona integratsiyalashgan axborot tizimiga kiritilgan ma'lumotlar asosida bemor murojaatidan so'ng ikki ish kuni ichida, zarur hollarda, tibbiy ko'rikdan o'tkazadi va unga yo'llanma (order) beradi yohud ularni olish uchun SSMIAT orqali navbatga qo'yadi. Bunda, bemorlar o'z so'rovlariga ko'ra murojaatining ko'rib chiqilishi holati hamda yo'llanma (order) olish yohud bepul davolanish uchun navbati haqidagi axborotni real vaqt rejimida elektron shaxsiy kabinet orqali, shuningdek, qisqa xabar (SMS) ko'rinishida olish tizimi yaratiladi. Shunga ko'ra nazarda tutilgan ro'yxatga muvofiq imtiyozli toifadagi shaxslarga O'zbekiston Respublikasi Davlat byudjeti mablag'lari hisobiga ko'rsatiladigan tibbiy xizmat turlari va hajmlari Sog'liqni saqlash vazirligi tomonidan belgilab beriladi. Kam ta'minlangan oilalarga mansub shaxslar toifasiga kiruvchi fuqarolar 2021 yil 1 yanvardan respublikaning barcha hududlarida "Ijtimoiy himoya yagona reyestri" axborot tizimiga muvofiq aniqlanadi. Tibbiy xizmat bo'yicha bemorlarning elektron navbatini tashkil etgan davlat sog'liqni saqlash tizimi muassasalariga beg'araz yordam doirasida kelgan tibbiy texnika va jihozlardan, agar O'zbekiston Respublikasining tegishli xalqaro shartnomalarida boshqacha qoidalar nazarda tutilmagan bo'lsa, pullik tibbiy xizmatlarni tashkil etishda foydalanishga ruxsat beriladi. Tibbiy faoliyatni litsenziyalashning quyidagilarni nazarda tutuvchi soddalashtirilgan tartibi joriy etiladi. Tibbiy faoliyatni amalga oshirish uchun litsenziya berish haqidagi arizani umumiy tartibda ko'rib chiqish va tegishli qaror qabul qilish muddati amaldagi 20 kundan 15 kungacha qisqartiriladi. Tibbiy faoliyatni amalga oshirish uchun litsenziya talablari va shartlari buzilgan taqdirda, litsenziyaning amal qilishi faqat bunday buzilishlarga yo'l qo'yilgan tibbiy ixtisoslik turi qismida tugatiladi (to'xtatiladi) va litsenziya amaldagi boshqa tibbiy ixtisoslik turlari qismida belgilangan tartibda qayta rasmiylashtiriladi. Qo'shimcha tibbiy ixtisoslik turiga yoki tashkilot filialiga litsenziya olishda, litsenziya talabgorining xohishiga ko'ra, uning litsenziya talablari va shartlariga muvofiqligini o'rganish faqat so'ralayotgan tibbiy ixtisoslik turi hamda tashkilot filiali qismida o'tkaziladi va ushbu ixtisoslik turiga (filialga) litsenziya belgilangan tartibda mavjud litsenziyaning amal qilish muddatiga beriladi. Bunda amaldagi litsenziya tegishli qo'shimchalar kiritilgan holda qayta rasmiylashtiriladi. Davlat ro'yxatidan o'tgan yuridik va jismoniy shaxslar tomonidan shifokorlar ko'rsatmalarini uy sharoitlarida bajarish va bemorlarni o'z uylarida parvarish qilish – "hamshiralik ishi" faoliyatini amalga oshirish tartibi joriy etilishi ko'zda tutiladi.

Aholining barcha qatlamlarini sifatli va zarur tibbiy yordam bilan ta'minlash maqsadida davlat tomonidan kafolatlangan tibbiy yordam hajmiga kiritilgan tibbiy xizmatlar strategik xaridi tizimini joriy etish. "Elektron sog'liqni saqlash" tizimini, shu jumladan davlat tibbiy sug'urtasining yagona axborot tizimi, ma'lumotlar bazasi va boshqa axborot resurslarini joriy etish bo'yicha amaliy ishlar bajariladi. Bemorlarga ko'z shoh pardasini konservatsiyalash va transplantatsiya qilish bo'yicha tibbiy yordam ko'rsatish faoliyatini amalga oshiruvchi davlat va xususiy tibbiyot tashkilotlari uchun qo'yiladigan talablar joriy etish ham ko'zda tutilgan. Davlat sog'liqni saqlash tizimi muassasalaridagi mavjud tibbiy texnika va jihozlarni xatlovdan o'tkazish va pasportlashtirish, shuningdek, tibbiy texnika va jihozlarning texnik holati va kadrlar ta'minotini, ulardan foydalanish samaradorligini, ayrim tibbiy texnika va jihozlar bo'yicha haqiqiy ehtiyojni tahlil qilish tizimini yaratish bo'yicha ham ko'pgina ishlar amalga oshiriladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Ilmiy texnikaviy va tibbiyot hujjatlari Markaziy davlat arxivi . M-372-fond, 1-ro'yxat , 82-yig'ma jild, 11-varaq.
2. Karimov I.A. "O'zbekiston mustaqillikka erishish ostonasida" kitobini o'rganish bo'yicha o'quv uslubiy qo'llanma –Toshkent: O'zbekiston, 2012- B 89.
3. Rustamova X.E. Stojarova. N.K. Tibbiyot tarixi. Toshkent2014.191-bet. 3 O'zbekiston Respublikasi Ilmiy texnikaviy va tibbiyot hujjatlari Markaziy davlat arxivi . M372-fond, 1-ro'yxat , 82-yig'ma jild, 11-varaq.
4. Karimov I.A. "O'zbekiston mustaqillikka erishish ostonasida" kitobini o'rganish bo'yicha o'quv uslubiy qo'llanma –Toshkent: O'zbekiston, 2012- B 89. 4. Rustamova X.E. Stojarova. N.K. Tibbiyot tarixi. Toshkent2014.191-bet.
5. O'zbekiston Respublikasi davlat statistika Qo'mitasi hisobotlari. 2010 yil. – B.15
6. O'zbekiston Respublikasi davlat statistika Qo'mitasi